

**AZƏRBAYCAN
QIYMƏTLƏNDİRİCİLƏR
PALATASI**

Qeyri Maddi Aktivlərin Qiymətləndirilməsi Üzrə Test Sualları

Abbreviaturalar / Abbreviations

Abbreviatura	Açıqlama / Explanation
IAS 38	Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı 38 – Qeyri-maddi Aktivlər / International Accounting Standard 38 – Intangible Assets
IFRS 3 / IAS 103	Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartı 3 – Biznesin Birləşməsi / International Financial Reporting Standard 3 – Business Combinations
Ind AS 38	Hindistan Mühasibat Uçotu Standartı 38 – Qeyri-maddi Aktivlər / Indian Accounting Standard 38 – Intangible Assets
Ind AS 36	Hindistan Mühasibat Uçotu Standartı 36 – Aktivlərin Dəyərsizləşməsi / Indian Accounting Standard 36 – Impairment of Assets
Ind AS 103	Hindistan Mühasibat Uçotu Standartı 103 – Biznesin Birləşməsi / Indian Accounting Standard 103 – Business Combinations
Ind AS 20	Hindistan Mühasibat Uçotu Standartı 20 – Dövlət Subsidiyalarının Uçotu / Indian Accounting Standard 20 – Accounting for Government Grants
IVSC	Beynəlxalq Qiymətləndirmə Standartları Şurası / International Valuation Standards Council
RICS	Kral Lisenziyalı Əmlak Mütəxəssisləri İnstitutu / Royal Institution of Chartered Surveyors

Hazırladı: Azərbaycan Qiymətləndiricilər Palatasının İntizam Komissiyasının Sədri

Nahid Həsənov

Suallar 1–5

1

Sual 1

Bədii əsərlərdən əldə olunan faydalara dair hüquqlardan yaranan qeyri maddi aktivlər hansı qrupa aiddir?

A) Texnologiya ilə bağlı B) Bədii xarakterli C) Müştəri ilə bağlı D) Marketing ilə bağlı

Düzgün cavab: B

2

Sual 2

Bazar bilikləri, effektiv reklam proqramları, vəsait cəlb etmə imkanları və təlim keçmiş işçi heyəti niyə aktiv hesab edilmir?

A) Pul formasında olduqları üçün B) İdarə olunmaları çox çətin olduğu üçün C) Müəssisənin nəzarətində olmadıqları üçün D) Ölçülə bilmədikləri üçün

Düzgün cavab: C

3

Sual 3

Bir və ya bir neçə aktiv yeni aktivlə dəyişdirildikdə, yeni aktiv hansı dəyərlə qiymətləndirilir?

A) Bazar dəyəri ilə B) Ədalətli (fair) dəyərlə C) Alınmış aktivlərin maya dəyəri ilə D) Verilmiş aktivlərin maya dəyəri ilə

Düzgün cavab: B

4

Sual 4

Aktiv kimi tanınması üçün aktiv hansı keyfiyyətlərə malik olmalıdır?

A) Gələcək iqtisadi fayda gətirməsi ehtimalı olmalı və müəssisənin nəzarətində olmalıdır B) Aktiv üçün fəal bazar olmalıdır C) Gələcək iqtisadi fayda ehtimalı zəif olmalıdır D) Məhsulun satılması mümkün olmalıdır

Düzgün cavab: A

5

Sual 5

Mühasibat uçotu baxımından inkişaf xərcləri necə tanınır?

A) Şərti aktiv kimi qəbul olunur və kapitallaşdırılır B) Birbaşa kapitalın tərkibində tanınır C) Yarandığı anda xərc kimi silinir D) Qeyri maddi aktiv kimi kapitallaşdırılır

Düzgün cavab: D

Suallar 6–10

1

Sual 6

Gəlir yanaşması qeyri maddi aktivlərin qiymətləndirilməsində ən çox istifadə olunan üsuldur və daha çox aşağıdakılara tətbiq edilir:

A) Rəqabət etməmə müqavilələri B) Ticarət adları / əmtəə nişanları / brendlər C) Əməliyyat lisenziyaları (məsələn, franşayzinq müqavilələri, oyun lisenziyaları, yayım spektri) D) Yuxarıdakıların hamısı

Düzgün cavab: D

2

Sual 7

Distributor metodu hansı qeyri maddi aktivlərin qiymətləndirilməsi üçün uyğundur, xüsusilə də başqa bir qeyri maddi aktiv (məsələn, texnologiya və ya brend) əsas və ya ən mühüm aktiv hesab edildikdə?

A) Marketing ilə bağlı B) Müqavilə ilə bağlı C) Müştəri ilə bağlı D) Bədii xarakterli

Düzgün cavab: C

3

Sual 8

Qeyri maddi aktivlərin qiymətləndirilməsində aşağıdakı yanaşmalardan hansından istifadə olunur?

A) Maya dəyəri (xərc) yanaşması B) Bazar (müqayisəli) yanaşması C) Gəlir yanaşması D) Yuxarıdakıların hamısı

Düzgün cavab: D

4

Sual 9

Qeyri maddi aktivin ilkin (maya) dəyəri nədən ibarətdir?

A) Ödənilmiş məbləğin ədalətli dəyəri çıxılсын birbaşa aid edilən xərclər B) Alış zamanı çəkilən hüquqi xərclər çıxılсын C) Ödənilmiş məbləğin ədalətli dəyəri üstəgəl birbaşa aid edilən xərclər D) Ödənilmiş məbləğin ədalətli dəyəri üstəgəl dolayı xərclər

Düzgün cavab: C

5

Sual 10

Məhdud faydalı ömrü olan qeyri maddi aktivlər necə amortizasiya olunur?

A) 5 il ərzində B) Faydalı istifadə müddəti ərzində C) 15 il ərzində D) 10 il ərzində

Düzgün cavab: B

Suallar 11–15

Sual 11

Qeyri maddi aktivlərin qiymətləndirilməsi hansı məqsədlər üçün tələb oluna bilər?

- 1 A) Sığorta məqsədləri üçün, məsələn, məşhur şəxs / futbol franşayzı / kriket franşayzının dəyərinin müəyyən edilməsi B) Əqdlərdə (birləşmə və satınalma), əgər predmet birbaşa qeyri maddi aktivdirsə, məsələn, brend və ya telekommunikasiya lisenziyası C) İflas / restrukturizasiya və s. D) Yuxarıdakıların hamısı

Düzgün cavab: D

Sual 12

Lisenziya və royalti müqavilələri, xidmət və ya təchizat müqavilələri, icarə müqavilələri, icazələr, yayım hüquqları, servis müqavilələri, əmək müqavilələri, rəqabət etməmə müqavilələri və təbii resurslara dair hüquqlar hansı qrupa daxildir?

- 2 A) Müştəri ilə bağlı B) Müqavilə ilə bağlı C) Marketing ilə bağlı D) Bədii xarakterli

Düzgün cavab: B

Sual 13

Aşağıdakılardan hansı qeyri maddi aktivin maya dəyərində daxil edilən xərclərə nümunədir?

- 3 A) Geri qaytarılan alış vergisi B) Yeni xidmətin tətbiqi xərci C) Aktivin düzgün işləyib işləmədiyini yoxlama xərci D) Yeni məhsulun təqdimatı xərci

Düzgün cavab: C

Sual 14

Aşağıdakılardan hansı qeyri maddi aktiv üzrə birbaşa aid edilən xərclərə nümunə deyil?

- 4 A) Sınaq test xərci B) Yeni məhsul və ya xidmətin təqdimatı xərci C) Əldə etmə xərci D) Tədqiqat xərci

Düzgün cavab: B

Sual 15

Qeyri maddi aktivlər necə ola bilər?

- 5 A) Satın alınma bilər B) İcarəyə verilə bilər C) Satıla bilər D) Yuxarıdakıların hamısı

Düzgün cavab: D

Suallar 16–20

Sual 16

Qeyri maddi aktivlərin dəyərini daha düzgün ifadə edən bərabərlik hansıdır?

1

A) Qeyri maddi aktivlərin dəyəri = amortizasiya olunan müəyyən edilmiş aktivlərin dəyəri – amortizasiya olunmayan müəyyən edilmiş aktivlərin dəyəri + qudvil B) Qeyri maddi aktivlərin dəyəri = amortizasiya olunan müəyyən edilmiş aktivlərin dəyəri – qudvil C) Qeyri maddi aktivlərin dəyəri = amortizasiya olunan müəyyən edilməmiş aktivlərin dəyəri – amortizasiya olunmayan müəyyən edilmiş aktivlərin dəyəri + qudvil D) Qeyri maddi aktivlərin dəyəri = amortizasiya olunan müəyyən edilmiş aktivlərin dəyəri – amortizasiya olunmayan aktivlərin dəyəri

Düzgün cavab: A

Sual 17

Müştəri siyahıları, sifariş portfeli, müştəri müqavilələri, müqaviləli və müqaviləsiz müştəri münasibətləri hansı qrupa daxildir?

2

A) Bədii xarakterli B) Marketing ilə bağlı C) Texnologiya ilə bağlı D) Müştəri ilə bağlı

Düzgün cavab: D

Sual 18

Aşağıdakı xüsusiyyətlərdən hansı qeyri maddi aktivləri bir birindən fərqləndirmir?

3

A) İmic B) Dəyər C) Bazar mövqeyi D) Mülkiyyət

Düzgün cavab: B

Sual 19

İnd AS 20-yə əsasən, qeyri maddi aktivlərlə bağlı dövlət qrantlarının uçotu barədə aşağıdakı fikirlərdən hansısı yanlıştır?

4

A) Aktivlə bağlı grant ya təxirəsalma (deferral), ya da əvəzləşdirmə (offset) metodu ilə təqdim oluna bilər B) Dövlətdən və ya başqalarından pul və ya natura formasında alınan yardım dövlət qrantı kimi tanınır C) Grant pul formasında deyilsə, hər zaman nominal dəyər ilə uçota alınmalıdır D) Dövlət qrantı üstünlük təşkil edən qayda kimi hesablanma (akkumulyasiya) prinsipi əsasında uçota alınmalıdır

Düzgün cavab: C

Sual 20

Aktivlərin mübadiləsi zamanı, əgər əldə olunan aktivlərin dəyəri müəyyən edilə bilmirsə, hansı əsas götürülür?

5

A) Alınmış aktivlərin maya dəyəri B) Verilmiş aktivlərin maya dəyəri C) Alınmış aktivlərin ədalətli dəyəri D) Heç biri

Düzgün cavab: B

Suallar 21–25

1

Sual 21

Aşağıdakı xərclərdən hangisi kapitallaşdırılmalıdır?

A) Saf tədqiqat B) Tətbiqi tədqiqat və işlənmə xərcləri C) İnkişaf xərcləri D) Tətbiqi tədqiqat

Düzgün cavab: C

2

Sual 22

"With and without" metodu daha çox nəyin qiymətləndirilməsində istifadə olunur?

A) Ticarət adları / əmtəə nişanları / brendlər B) Müştəri ilə bağlı qeyri maddi aktivlər (məsələn, sifariş portfelı, müqavilələr, münasibətlər) C) Texnologiya D) Rəqabət etməmə müqavilələri

Düzgün cavab: D

3

Sual 23

Qeyri maddi aktivlərin müəyyən edilməsi meyar(lar)ı hansıdır?

A) Ayrılmazlıq B) Qeyri maddilik C) Heç biri D) Hər ikisi

Düzgün cavab: D

4

Sual 24

Johnson Limited mühəndislik layihəsi ilə bağlı aşağıdakı xərcləri çəkmişdir: tədqiqat maaşlarına 10 000 dollar, tədqiqat laboratoriyası üçün avadanlığa 15 000 dollar, layihənin inkişaf xərclərinə 30 000 dollar və marketing xərclərinə 6 000 dollar. Kapitallaşdırıla bilən məbləğ nə qədərdir?

A) 51 000 dollar B) 30 000 dollar C) 61 000 dollar D) 36 000 dollar

Düzgün cavab: B

5

Sual 25

Qeyri maddi aktivlərin qiymətləndirilməsində xərc (maya dəyəri) yanaşması adətən hansılar üçün istifadə olunur?

A) Üçüncü tərəfin proqram təminatı B) Formalaşmış işçi heyəti C) Daxildə hazırlanmış proqram təminatı D) Yuxarıdakıların hamısı

Düzgün cavab: D

Suallar 26–30

1

Sual 26

Qeyri maddi aktivlərin qiymətləndirilməsində gəlir yanaşması hansı halda uyğun hesab edilmir?

A) Taksi medalyonları B) Françayzinq müqavilələri C) Əmtəə nişanları D) Rəqabət etməmə müqavilələri

Düzgün cavab: A

2

Sual 27

Qiymətləndirilən qeyri maddi aktiv üçün uyğun diskont dərəcəsi hansıdır?

A) Endirimlə düzəldilmiş diskont dərəcəsi B) Zəruri mükafat və ya endirimlərlə tənzimlənmiş diskont dərəcəsi C) Sadə diskont dərəcəsi D) Yalnız mükafatla düzəldilmiş diskont dərəcəsi

Düzgün cavab: B

3

Sual 28

Qeyri maddi aktiv yenidən qiymətləndirilərkən dəyərin azalması baş verərsə, yığılmış amortizasiya ilə necə rəftar edilir?

A) Dərhal yenidənqiymətləndirmə ehtiyatı hesabına köçürülür B) Yenidənqiymətləndirmə mənfəəti kimi tanınır C) Yenidənqiymətləndirmə zamanı silinir D) Mənfəət və zərər hesabına yazılır

Düzgün cavab: C

4

Sual 29

Məhkəmə çəkişməsi məqsədləri üçün qeyri maddi aktivlərin qiymətləndirilməsi aşağıdakılara aid ola bilər:

A) Nikahın pozulması halları B) Zərərin hesablanması C) Səhmdar mübahisələri D) Yuxarıdakıların hamısı

Düzgün cavab: D

5

Sual 30

Qeyri maddi aktiv yenidənqiymətləndirmə metodu ilə ölçüldükdə, aktiv ədalətli dəyərilə tanınır və aşağıdakı təsirlərə məruz qalır:

A) Amortizasiya və dəyərsizləşmə B) Dəyər artımı C) İnflyasiya təsiri D) Faiz xərci

Düzgün cavab: A

Suallar 31–35

1

Sual 31

Qeyri maddi aktivlərin qiymətləndirilməsi müxtəlif məqsədlər üçün aparılır; bunlara aşağıdakılar daxildir:

A) Ümumi konsaltinq B) Məhkəmə predmeti olan hallar C) Qanuni və ya hüquqi hadisələr D) Yuxarıdakıların hamısı

Düzgün cavab: D

2

Sual 32

Tamaşalar, kitablar, filmlər, musiqi və müqaviləsiz müəllif hüququ qorunması ilə bağlı aktivlər hansı qrupa daxildir?

A) Bədii xarakterli B) Texnologiya ilə bağlı C) Marketing ilə bağlı D) Müştəri ilə bağlı

Düzgün cavab: A

3

Sual 33

Bazar yanaşmasının bəzən tətbiq olunduğu qeyri maddi aktivlərə aşağıdakılardan hansılar aiddir?

A) İnternet domen adları B) Taksi medalyonları C) Yayım spektri D) Yuxarıdakıların hamısı

Düzgün cavab: D

4

Sual 34

Müqavilə ilə bağlı qeyri maddi aktivlər nəyi ifadə edir?

A) Bədii hüquqlardan yaranan dəyəri B) Marketing fəaliyyətlərindən yaranan dəyəri C) Müqavilə razılaşmalarından irəli gələn hüquqların dəyərini D) Müştəri münasibətlərinin dəyərini

Düzgün cavab: C

5

Sual 35

Qeyri maddi aktivlərin qiymətləndirilməsi aşağıdakı sahələrdə tələb oluna bilər:

A) İnd AS 36-ya uyğun aktivlərin dəyərsizləşmə testləri B) Qeyri maddi aktivin coğrafiyalar / şirkətlər arasında ötürülməsi və ya lisenziyalaşdırılması zamanı transfer qiymətləndirilməsi C) İnd AS 103-ə uyğun biznes birləşmələrində satınalma qiymətinin bölgüsü D) Yuxarıdakıların hamısı

Düzgün cavab: D

Suallar 36–40

1

Sual 36

Yeni bilik əldə etmək məqsədilə aparılan ilkin və planlı araşdırma necə adlanır?

A) Tədqiqat B) Araşdırma C) Kəşfiyyat D) İnkişaf

Düzgün cavab: A

2

Sual 37

Qeyri maddi aktivlərin amortizasiyası harada tanınır?

A) Balans hesabatında B) Pul vəsaitlərinin hərəkəti hesabatında C) Mənfəət və zərər (gəlir) hesabatında D) Dövriyyə kapitalındakı dəyişikliklər barədə hesabatda

Düzgün cavab: C

3

Sual 38

İnd AS 38-ə görə, daxildə yaradılmış qudvil necə tanınır?

A) Aktiv kimi tanınmır B) Cari aktiv kimi tanınır C) Uzunmüddətli aktiv kimi tanınır D) Əsas vəsait kimi tanınır

Düzgün cavab: A

4

Sual 39

Aşağıdakılardan hansı qeyri maddi aktiv deyil?

A) Müəllif hüququ B) Patent C) Bazar dövriyyəsində olan qiymətli kağıza investisiya D) Əmtəə nişanı

Düzgün cavab: C

5

Sual 40

Aşağıdakılardan hansı qeyri maddi aktivləri xarakterizə etmir?

A) Uzunmüddətli fayda yaradırlar B) Fiziki formaya malik deyillər C) Uzunmüddətli aktiv kimi təsniflədirilirlər D) Maliyyə alətləridir

Düzgün cavab: D

Suallar 41–45

1

Sual 41

Fiziki substansiyası olmayan və adətən qiymətləndirilməsi çətin olan aktivə hansı nümunə uyğun gəlir?

A) Müəllif hüququ B) Françayzinq C) Əmtəə nişanı D) Patent

Düzgün cavab: B

2

Sual 42

Texnologiya ilə bağlı qeyri maddi aktivin hansı növü göstərilmişdir?

A) Ticarət adı B) Müştəri siyahısı C) Fiziki substansiyası olmayan mahiyyət D) Əmtəə nişanı

Düzgün cavab: C

3

Sual 43

Qeyri maddi aktiv nə zaman tanınmalıdır?

A) Gələcək iqtisadi faydanın yaranma ehtimalı çox zəif olduqda B) Xərc çəkildiyi anda dərhal tanındıqda C) Aktivə aid gözlənilən gələcək iqtisadi faydaların müəssisəyə daxil olması ehtimalı olduqda və aktivin dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bildikdə D) Dəyər qeyri müəyyən olduqda

Düzgün cavab: C

4

Sual 44

Müəssisənin adi fəaliyyəti zamanı müştərilərlə münasibət yaratması nəticəsində formalaşan qeyri maddi aktivlər hansı qrupa daxildir?

A) Bədii xarakterli B) Texnologiya ilə bağlı C) Marketinq ilə bağlı D) Müştəri ilə bağlı

Düzgün cavab: D

5

Sual 45

Maliyyə hesabatlılığı məqsədi ilə qeyri maddi aktivlərin qiymətləndirilməsi aşağıdakı halları əhatə edir:

A) Aktivlərin alınması və satışı B) Dəyərsizləşmə təhlili C) Biznes birləşmələrinin uçotu D) Yuxarıdakıların hamısı

Düzgün cavab: D

Suallar 46–50

- 1 **Sual 46**
Məhdud faydalı ömrü olan qeyri maddi aktivlərin qalıq dəyərinin sıfır olduğu güman edilir, yalnız aşağıdakı hallar istisna olmaqla:
A) Aktiv üçün fəal bazar mövcuddursa B) Üçüncü tərəfin aktivin faydalı ömrünün sonunda onu almaq öhdəliyi varsa C) Yuxarıdakılardan heç biri D) Həm A, həm B
Düzgün cavab: D

- 2 **Sual 47**
Əgər inkişaf layihəsi IAS 38-də nəzərdə tutulan bütün şərtlərə cavab verirsə, standartın tələbinə görə həmin layihənin xərcləri necə uçota alınmalıdır?
A) Tam şəkildə kapitallaşdırılmalıdır B) Qismən kapitallaşdırıla, qismən isə xərcə silinə bilər C) Şirkətin siyasətindən asılı olaraq kapitallaşdırıla bilər D) Tam şəkildə xərcə silinməlidir
Düzgün cavab: A

- 3 **Sual 48**
Gəlir yanaşması qeyri maddi aktivlərin qiymətləndirilməsində ən geniş istifadə olunan metoddur və tez-tez aşağıdakılara tətbiq edilir:
A) Müştəri ilə bağlı qeyri maddi aktivlər (sifariş portfeli, müqavilələr, münasibətlər) B) Ticarət adları / əmtəə nişanları / brendlər C) Texnologiya D) Yuxarıdakıların hamısı
Düzgün cavab: D

- 4 **Sual 49**
Qeyri maddi aktivləri qiymətləndirərkən aşağıdakı üsullardan hansını daha uyğun hesab edərdiniz?
A) Exclusive B) Consistent C) Relative D) Multiple
Düzgün cavab: C

- 5 **Sual 50**
Mənfəətin bölüşdürülməsi metodunda ("profit split method") təxmini qayda olaraq istifadə olunan aralıq hansıdır?
A) 60%–70% B) 25%–33% C) 5%–15% D) 5%–10%
Düzgün cavab: B

Düzgün Cavabların Xülasəsi

Aşağıda bütün 50 sualın düzgün cavabları cədvəl şəklində təqdim edilmişdir:

Sual	Cavab	Sual	Cavab	Sual	Cavab	Sual	Cavab
1	B	2	C	3	B	4	A
5	D	6	D	7	C	8	D
9	C	10	B	11	D	12	B
13	C	14	B	15	D	16	A
17	D	18	B	19	C	20	B
21	C	22	D	23	D	24	B
25	D	26	A	27	B	28	C
29	D	30	A	31	D	32	A
33	D	34	C	35	D	36	A
37	C	38	A	39	C	40	D
41	B	42	C	43	C	44	D
45	D	46	D	47	A	48	D
49	C	50	B				

Hazırladı: Azərbaycan Qiymətləndiricilər Palatasının İntizam Komissiyasının Sədri **Nahid Həsənov**